

Nro. 40.

A' FELS. R. CSASZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Kedden Majusnak 19 ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é c s.

A Fels. Kir. udvari Magyar Cancellariánál
Practikánst Méltos. Buzini Gróf *Keglevich* *Forencz*
ifjú Urat, Mélt. Buzini Gr. *Keglevich* *Károly* Ur
Ő Nagylága kedves fiát, mind maga személyes
szép tulajdonágaira, mind kiváltképen ditső Ő-
seinek sok rendbéli érdemeire nézve, több arany
kultfos hivei közzé méltoztatott Fels. Urunk fel
venni.

Egyiptom.

Az Egyiptomról beszéllő Konstantzinápolyi
levelek, nagy Anglus győzedelmekkel vannak tele.

R r

A' *Londoni Napkeleti Anglus Kompanya* is vett a' többek között egy ilyen győzedelemmel telyes levelet a' maga *Konstantzinápolyban* lévő *Agensétől*.

A' levél' summája ez: — „

„*Konstantzinápoly, Aprilis' 4 dikénn?* — „*Gen. Abercrombie Mártius'* 21 dikénn, az *Egyiptomi Frantzia* fő vezért *Menou Generalist*, a' midőn ez, 8 ezer gyalogokkal és 3 ezer lovasokkal, *Rhamanie'* vidékeiről *Alexandria* felé útozott volna, meg támodta, és el fogta 500 emberit. Ezen kívül, a' *Frantziák* között 2000, az *Anglusok* között pedig 1500 emberek maradtak, halva vagy meg sebesülve, a' tsatázó mezőnn. Az 1500 *Anglusok* között, 300 hóltak, és 1200 sebesek voltak. Az utólsók közt vannak, *Abercrombie, Moore, Parker* (ez nem *Hyde Parker*) és *Sir Sidney Smith*. A' *Frantzia* lovasság széljel veretett. *Aboukir* is kapitulált. A' meg maradt *Frantzia* sereg, rész szerént *Cairóhoz*, rész szerént *Alexandriához* vonta visszsa magát. Reménsége volt *Keith* Admirálisnak, hogy nem soká kézre fogja kapni *Alexandriát* is. — Nagy örömmre indította a' *Londoniákat* ez a' tudósítás, a' mely is *Apr. 30 dikánn* dél után lett *Londonban* közönségellé. Hanem, ugyan az nap' reggel, még ennél is sokkal nagyobb győzedelmi hírekkel vólt tele *London* várossa — mint p. o. hogy *Menou* meg sebesedett, 's el fogattatott volna — vagy pedig, hogy a' *Frantzia* sereg, a' maga vezérjével együtt kapitulált, 's magát fogságra adta volna, 's több e' félek — de a' melyek, a' még azon dél után ni, tsak ugyan győzedelmes tudósítás által, mind meg czáfoltattak.

„Égészlzen a' *Mammelukkoknak* módjok szerént rohant szörnyű lármával a' *Frantzia* lovasság az *Abercrombie'* gyalog seregire, hanem, tsak ugyan visszsa veretett.

„A' 22 ik Mártziusi tsatában az Anglusok is Ujjanton sokat vesztettek, minthogy a' Frantziák hihetetlen módra vitézkedtek. — (Más tudósítások fzeréat, nem a' 21-dik, hanem 22-dik Mártziusi tsatában sebesedett-meg Gen. *Abercrombie*: hanem mind ezek a tudósítások is még eddig nem officiálisok, az az, nem az Országglószék által adattak ki az Udvari Ujjságban.

„Maga Lord *Elgin*, az Anglus sereg' vesztését az Abukirhez való kiszállás' alkalmatosságával történt ütközetben, 305 el esett, és 750 megsebesedett emberekre telzi. A' *Warren* Admirál fia is, az ifju Zászlótartó *Warren*, ezen el estek között vagyon: *Erskine*, *Ogle*, *Stewart*, *Dickson*, *Hill*, és *Vigoreux* nevü Stáb tisztiek pedig, ugyan azon alkalmatossággal sebesedtek meg. — Ujjanton 8 Batalionok küldettek el Angliából Egyiptomba az *Abercrombie* vagy inkább a' vezérlése alatt volt sereg' segítségére, minthogy ő maga már hihető képpen nem szükölködik a' hóltak' országában segítség nélkül.

„Mostan már meg határozva írják, hogy az Egyiptomba ki szállott Anglus sereg, 17 ezer 5 száz hetven, emberekből állott légyen.

Hogy mind ezek a' tudósítások is azonközben még eddig nem officialis hirdetmények, nyilván való onnét, hogy nem az Országglószék adatta ki őket, és az elő adott 21 ik Mártziusi győzedelmért, a' *Toweri* ágyuk is, még mind ez ideig nem lőttek örömet.

E l e g y e s J e g y z é s e k .

Hága, Május 2-dikánn.

Gen. *Augereau* végezetre, minekutánna az ő meg érkezése már 10 hetektől fogva szüntelen

hirdettetett, Apr. 29-dikénn valofággal meg-érkezék ide. Az ő távol léte alatt helyette itt Komendérozó Gen. *Victor*, egy fegyveres tsoportot küldött-el, fogadására, a' *Delfti* útonn már egy hónaptól fogva várokozó ágyúk pedig, dörgöttek. Minden itt lévő Batavus és Frantzia tisztek meg jelentek tiszteletére, a' fegyveres seregek ki rukkóltak, és az ágyúk itt is dörgöttek meg-érkezésésékór. Egyéb tisztelet tételt nem fogadott el. A' fő komendánságot *Victortól*, által vette.

A' Belga Törvényhozó Tanátsnak első Kamarája, igen fontos törvént hozott Apr. 27-dikénn az Isten tudománt tanuló ifjakra nézve. Meghatározta, hogy a' *Leydai* Univerfitás béli eddig való *Theologica Facultas*, és az Isten-tudománt tanuló szegény ifjak' segittetésekre rendeltetve lévő fundusnak eddig való *administratziója*, megszűnvén, a' helyett 30, minden vallás béli Isten-tudománt tanuló szegény ifjaknak, égynek - égynek, 300 forintok adattassanak esztendőnként — de, tsupán tsak a' Respublika' földjénn született ifjaknak.

London, Május 1-ső napján.

A' *Bresti* kikötő hely előtt vigyazó hajós seregünktől olyan tudósítások érkeztek, hogy 22 Linea és 10 Fregát Frantzia hajók, szünet nélkül a' kikötőhely' külső öbleiben olázkodnak, hogy ki evézhessenek: 15 Spanyol Linea hajók pedig, a' kikötőhely' belső öbliben állanak kézfén.

Az a' hír indúlt itt Londonban, hogy a' *Kopenhága* alatt Apr. 2-ikánn történt tsata' alkalmazásával, valami jel-adás felett némü-némü vizszálokodás adta volna magát *Parker* és *Nelson* Ad-

mirálok között elő. Hallatik is, hogy Parker vizsza hivattatott volna; sőt egy Ministeriális ujjság is, ugyan ezt írja.“

Minister Lord *Hawkesbury*, ilyen jelentést küldött April. 29-dikénn a' Londoni Polgármesterhez: — „

„Mylord! Nagy örömmel jelentem az Urnak, hogy a' *Berlini* Udvarnál lévő Követünktől Lord *Carysfordtól* olyan tudósítást vettünk légyen, hogy a' *Berlini* és *Koppenhagai* Udvarok el végezték volna egymás között, hogy az Északi Német országi vizeket ismét meg nyissák, és a' kereskedő hajóknak azokonn a' szabad le's-fel való evezést ismét meg-engedjék. Kérem uraságodat, hogy tegye közönséggé ezt az örvendetes hírt a' hajós gazdák között.

A' leg ujjabb Londoni Udvari Ujjság azt írja le hofszason, hogy a' *Phöbe* nevü 36 ágyus AnglusFrégát; miként fogta légyen el a' minap a' 44 ágyus, ágyukkal, puskákkal, és szántó-vető készületekkel rakott, 's-Egyiptom felé-siető, *Africaine* nevü Frantzia Frégátot, a' Gibráltári tenger szorostól nem mészze. Rettenetes viaskodást tett ez a' két ellenséges hajó. Meg nem adták mind addig magokat a' Frantziák, míg a' hajójok egészen öfzse nem juggattatván, holt testek által bé nem fedeztetett, és ágyuik majd mind haszonvetetlenekké nem tétettek. A' 715 Frantziák közül, *Commodore Saunierrel* együtt, 2 százann estek el, és *Desfourneaux* Generálissal együtt 143-man sebesedtek-meg. Az Anglusok' vesztésit, tsak 2 sebes tisztekből és 10 hajós legényekből, és 1 el-esett emberből írja állani a' nevezett Udvari Ujjság.

„A' Frantzia és Anglus Országlószékek között való alkudozások még folynak ugyan (igy

szól az egyik Londoni Ujjág), hanem bajosan fogják ezek csak ugyan még is el hozni a' békeességet. Az első Konzúl' előre való fundamentomos kivánságai, ezek: — 1)ször, Malta szigetét Orosz Országának — 2)ször, Gibráltárt, és Minorca szigetét Spanyol Országának — 3)ször, Ceylon szigetét pedig a' Batava Respublikának, adja vilzfza Anglia. Ki az az Anglus (így kiált-fel a' nevezett Anglus tudósító), a' kinek vére ezen kivánságokak hallására fel ne bórznadna, és haja szálai fel ne állanának!

Páris, Május' 5 dikénn.

Az Első Konzúl, mihelyett a' Pál Császár' halálát meg értette, azonnal egy Követet küldött a' Párisi Orosz Követhez Gróf *Kalitschefhe* sajnálkodó izenettel. — A' Követ Ur' feleletében, meg-jegyzésre méltók voltak egyéb szavak között ezek: Előre el láttam én már regen ezt a' szomorú történetet. En a' b. e. Császár' első orvos Doktorával szoross isméreiségben voltam, a' ki nem egy versben mondotta nékem, hogy ő igen nagy tudának tartaná azt, hogy a' Császár, oly fokszori, majd minden szempillantati, mérges fel forrásai mellett is, még eddig életben maradhatott.

A' 20. dik Aprilisi Pétersburgi Udvari Ujjág így szól: — Minden napi igen örvendetes tapasztalása az Oroszoknak az, hogy az ő szelid természetü Sándor Császárjok, egész el tökélettséggel követi a' maga ritka Orzáglói böltességgel tündöklött Nagy anyjának nyomdokait. Aprilis 13 dikánn a' Kormányozó Senátust is megtisztelte őC. Felsége, jelenlétével, és sok rendbéli kegyelmes parantsolatoknak meg-erőssítése, 's némelyeknek el törlése által, az egész Orosz birodalomra ki terjesztette a' maga jóltévőségének érez-

tetését. A' Némesség' jussait meg-erősítette — sok fogságban lévőknek és meg-sententziáztatott bűnösöknek meg-kegyelmezett — a' titkos nyomozásnak Cancelláriáját, vagy az ugy nevezett *Titkos Expeditiót* el-törölte, és mind azokat a' processusokat, a' melyek ezen Itélőszéknek már elejibe adattak vólt, felejdékenységbé hagyatni parantsolta, &c.

A' Fő és Nagy Hertzeg Alsószonynak, Magyar Ország' boldog emlékezetű Nádorispánynéjának halálát, ilyen szavakkal hirdettette ki ő Császári Felsége: — „Meg-győződve vagyunk a' felől, hogy jobbágyaink között is mindenek, a' meghóltak ritka virtusaihoz viseltető tiszteletből és szerezetből, azt a' nagy bánatot, a' mely minket érdekelt, vélünk meg-oltsani, és könnyöngéseiket a' miénkel egyesítvén, a' Mindenhatónak esedezni készek, azért, hogy a' meghólt lelkének az Angyalok' békeféles lakhelyénn nyugvó helyet engedjen, és őtet ditsőittse-meg.“

Közönfégesen erősítik az Orosz tudósítók, hogy ha Pál Császár a' világból ki nem múlt volna, ezenn a' nyáronn 80 ezer Orosz katonák fogtak volna Astrakánonn és Perfiánn keresztül útjokat Napkeleti India felé venni, és ott támoldták volna meg az Anglusokat.

Néhány Párisi Ujjlágok így írnak: — „A' Spanyol Királyi Felség, olyan nyilatkoztatást tétetett, mint *Ultimatumot*, a' maga Vejénél (léánya férjénél), hogy az Anglus seregeket 24 órák alatt a' maga kikötőhelyeiből ki-hajtván, azokba Spanyol és Frantzia örző seregeket vegyen bé: különben Portugallia Spanyol tartománnyá fog neveztetni. — A' Frantzia és Spanyol seregek, Május' 4-dikénn szándékoztanak a' Portugallus határszélekhez meg-érkezni.

Ugy látszik, hogy a' *Sárdinai Királyi Udvar* nem talált az Első Konzúl előtt oly jó szószollóra és közbenjáróra, mint a' Nápolyi talált vólt, minthogy a' *Sárdinai Királyi Követ*, céljának végrehajtása nélkül, készül el-útazni Párisból. Nem nyerhetett audentziát az, Első Konzúlnál.

A' Spanyol Királyi első Miniſter és a' Madridi Frantzia Követ Bonaparte Lucian között, olyan Kötés készült meg Mártzius' 21-dikénn, a' melynek ereje szerént a' Spanyol és Frantzia Országglószékek arra kötelezték magokat költsönösön, hogy a' *Pármái örökös Hertzeget*, a' Spanyol Király Vejét, *Toskánai*, vagy a' régi nevezet szerént *Hetruriai Királynak*, fogják meg-ismérni, és a' többi Udvaroknál is véghez vinni igyekeznek, hogy ötet ezek is *Hetruriai Királynak* lenni ismérjék-meg.

Azt mondják, hogy a' *Napper Tandy*' kegyelem-nyerése, azonn a' meg-kegyelmezésénn fundáltatott légyen, a' mely az Anglusok' Hollándiai expeditziójának alkalmatosságával az akkori Frantzia fő vezér *Brüne*' fő hadi szállásánn egy Anglus Generális iránt történt, a' kit a' Frantziák kémkedéssel vádolván, el fogtanak volt. Mondják, hogy Gen. *Brüne* ilyen szavakkal botsátotta vólna Angliába vizsgálva ezen Generálif: Az Ur nékem felelni fog a' *Napper Tandy*' fejiért.

Mekkora része fog Piemontnak *Al-Alpínia* nevezet alatt Frantzia országhoz kaptasóltatni, és hogy, fog e' a' Liguriai Respublikának is valamely részetske belölle jutni, nem írják még eddig. — Jun. 20-dikánn fog el-kezdödni benne a' Frantzia katonai kórmányozásnak módja; egy Osztályos Generális és 6 Brigadérosok lesznek benne; a' Nemzeti jofzágoknak el-adatódása meg szünik.

ott addig, míg jobb rendbe vétetődik; a' törvények' folyása Frantzia lábba állittatik; a' kik mást bántanak, vagy fegyveres kézzel találtatnak, meg-fogattatván, hadi ítélőszék' elejébe adattatnak. Továbbá, néhány Kapuczius lakhelyek (hospitziუმok) ki-vétettétvén, a' Klastromok ezen egész Subálpíniai földönn mind el-töröltetnek.

A' nemes tselekedetet mindenütt hirdetni kell, a' hol találtatik. — *Dolomieu* is talált volt az ő Messinai hofszas fogságában egy nemes szívű jóltévőt, még pedig egy *Broadbent* nevű Anglus kereskedőt, a' ki egyfzersmind az *Amerikai Respublikának* is Ágensse ott. — „Gyönyörűségünkre szolgálhat (így szoll a' *Moniteur*) azt tudni, hogy az az emberek' barátja, az a' személy, a' ki *Dolomieu* tudós hazánkfiához, ily fok betsüllettel és szolgálattal viseltetett, egy Anglus lett legyen, és hogy ezek az emberiség' betsét ennyire ditsöffégesítő tselekedetek, annak a' nemzetnek egyik tagjától szármoztanak legyen, a' mely igen gyakran el-távozni láttatik külömb-külobb féle czélozásai által, ugyan azon emberiségtől.“ — Az Olofz Országban lévő Frantzia Minister *Alquier* egy igen betsülletes levelet írt a' Frantzia Orzáglószék' nevében ehez a' *Messinában* lakó Anglus kereskedőhöz, melyben meg közzönnéki, hogy egy oly embernek meg-tartódásánna való munkából ő is részt venni akart legyen, a' ki Frantzia orzágnak ditsöffége, és a' ki a' maga nagy tudományáért és tudós munkáiért, egész Europa' emberének tartathatik. Bizonyossá teszi végezetre *Alquier* ezt az Anglust, a' felől, hogy a' Frantzia Orzáglószék, valahól tsak módját fogja találni, el nem fogja mulatni, hozzá viseltető jó indulatját meg bizonyítani.

Már meg érkezett Amerikából Párisba a'

bizonyos hír, hogy a' *Congressus*, leg kisebb ki-
fogás nélkül helybe hagyta légyen, az Amerikai
Státusok és Frantzia ország között való ujj Al-
kut.

A' Frantziák nagy országos vásárhoz készül-
nek az idén, a' mely az úgy nevezett öt polt-
lék napokon (a' Respublikai esztendőnek öt utól-
só napjain) fog Párisban tartatni. A' Belső Mi-
nister egy Kerülő irást botsátott széljel az ország-
ban minden felé, melyben minden hazafiakat,
hogy ezen nevezetes nagy vásárra küldjék vagy
vagyék Párisba a' magok Fábrikáiknak és min-
den némü szorgalmatosságaiknak finomabb szer-
zeményeit, meg-hív. Minden Departamentom béliek-
nek különös portikusok lesznek rendeltetve. Nagy
leszen itt a' vetélkedés, hogy melyik v het szebb
portékákat!

Magyar Ország.

Buda, 14 ik Majus.

A' boldogúlt *Alexandra Paulowna* Császári Fő-
és Nagy Hertzeg *Alszony*' holt teste, tegnap dél-
tájban, minekutánna a' szokott halotti czeremo-
niák a' Görög templomban véghez mentek volna,
eddig való nyugvó helyéről az úgy nevezett Pa-
latinális erdőskéből, a' *Kízi városban* lakó T.
Kapuczinus sz. Atyákhoz által vitetett, ezen sz.
Atyáknak által adatott, és a' számára különösön
készített kriptába, egész tsendességgel le-téte-
tett.

Május' 11 dikénn olyan dolog ment véghez
az itt lévő Országházának palotájában, a' mely
nagy ditsőségére szolgál az emberiségnek. A'
Bétsi Siketnéma Institutum' Igazgatója *May Jó-
sef* Ur, két Siketnéma tanítványaival, a' kik mind
ketten Magyar országai születésűek, egy nagy szá-

mu nemes gyülekezet előtt közönséges *Exament* tartott. Az idősbik ezen két ifjak között *Fáy Károly Ferentz*, Abaujvar vármegyei Felső Mérai fiu, 15 éltendő, ugyan azon Vármegye' Szolgabirájának, az ifjabbik pedig *Henisch Károly*, Moson vármegye' Orvos Doktorának a' fia.

Leg előbb is a' kitsiny Henisch mondott igen érthető szóval egy Beszédet, melyet ő utánna szépen és igen jól le irt Fáy egy táblára. A' Beszéd ez vólt:

Nemesek!

„Mely igen szerentsések vagyunk mi két Siketnéma Magyar országi fiuk, hogy ezen nemes gyülekezet előtt ki mutathatjuk, hogy mi, Bétsben a' Siketnémák' Institutumában mit tanulunk, és abban értelmes emberekké, jó keresztyénekké, 's a' Státusnak hasznos és munkás tagjává, miként formáltatunk. Mi ezen jóltévő Institutum nélkül még ma is durva és tudatlan fél emberek vólnánk: semmi Istentől, semmit nem tudánk. Oh ti, Nemesek! Szánakozzatok a' mi itt Magyar országonn lévő Siketnéma atyánkfiaink, és légyetek segedelemmel, hogy ez az emberiségre és házára nézve ily fontos Siketnéma nevelő ház, *Vátzonn*, fundáltatódhasson-meg! Mely sok jelen való és jövő idő béli lelkeket meg tarthattok jó téteményeitek által! mely sok atyai és anyai sziveket örvendeztethettek meg egyszeriben! 's ugyanakkór, mely sok embert tehettek szerentséssé! A' mind eddig egy szót sem szolló gyermekek, a' magok jóltévőiknek, táplalóiknak, és gyámolaiknak felséges neveiket, nem soká galagólni fogják.“

A' jelenlévők minyájon megilletődve tsudálják, ezen két Siketnéma ifjaknak az olvasásban

és írásban való alkalmatosságokat és készségeket.

May Director Ur az után annak a' módnak meg magyarázásához fogott, a' mely szerént a' Siketnémák tanittatnak, és hogy ők, a' kézi *Alphabetum* (a' két kezeinkenn lévő ujjainknak külömbkülömb figuráji) által, a' betűkre miként tanittódnak meg. A' kis *Henischenn* azt is meg magyarázta *May* Ur, hogy a' beszéd béli hangok a' beszéllés' organumainak (eszközeinek) ugy mint a' nyelvnek, az ínynak, a' nyeldeklőnek, 's a' száj' egyéb részeinek külömb külömb féle mozdulásaik által, miként formálódjanak; mind ezeket pedig oly érthetőképpen mutogatta meg, hogy mindenek meggyőződtek arról, a' minn mind addig kételkedtek, hogy t. i. a' Siketnémákat, írni és olvasni meg lehellen tanítani.

Az ő tanittatásoknak módja abban áll mindenek felett, hogy az elméjekben mindeneknek felette tiszta és igazi képzeleteket formáljanak. Ez ugy esik meg, hogy előbb tsak az öt érzékenységek által felvétethető dolgok' nevezetjikkel ismértetik meg őket; az után osztán, mikor már a' tsupa érzékenység' eszközei által sok dolgoknak képzelésre meg tanittattak, úgy lépnek vélek által lassan lassan az érzékenység eszközeinn kívül járó dolgoknak képzeltetésekre is. Az után kérdések által oktátják őket, a' melyeknek egyike a' másikából következik, és a' melyek mind a' kimondás mind a' szóknak égybe rakattatása által, fok féle képpen változtattatnak; a' mely gyakorlás olyan készséget szül végezetre benne, hogy a' magok gondolataikat mind száj mind írás által, ki-fejezhetik. — Ez a' *Fáy*, annyira ki-palléroztatódott már ilyen módon, hogy a' *Wá-tzi Magyar Siketnéma Institutum* béli *Adjunctus*-tanítólaghoz is reménsége van, — Utoljá-

ra 'a' Számvetés (Arithmétika) meffersége vétett elő, melyben derék módra viselte magát.
Fáy. —

May Ur, minden ellenvetesékre fundamentomson megfelelt, és az egész tanítás és a' gyermekekkel való bánás' útját megmútatta; és ilyen módon az Exament, egész nyájassággal, jámbor szelidséggel, és türedelemmel, ilyen szavak által rekesztette-bé: — „

„Reméllem Tekintetes fő Urak! hogy ezen megvisgálás által, a' Siketnémak' tanittatásának nem tsak lehetséges, hanem szükséges vóltát is megmutattam. Ajánlom az elhagyatott Magyar siketnéma ifjuságot az Urak' atyai gondviselése alá. Ezek a' baromi emberek, a' mik t. i. ökömost, az Urak' jóltévősége által, értelmes, jó erkölcsű, gondólkodó, és Istent tisztelő emberekké tétetődhetnek —

„En szerentsésnek tartom magamat, hogy az Isteni gondviselés éngemet Magyar országonn a' süket és néma gyermekek' szószollójokká választott. En ezen Isteni hivattatásomat követni fogom, és semmi bajtól és munkától nem irtózom: tsakhogy ezen szerentsétleneket abbóla' fetétségből, melyben ezek eddig kényszeregtek, az emberek' társaságába hozhassam. Ilyen czéllal kérem a' jelen lévő nemességet a' véllem együtt való munkálodásra, hogy ez az emberiségre és hazára nézve ily fontos Süketnéma Institutum, Wátzonn mennél hamarább lábba állhasson.“

A' K. Magyar Siketnéma Institutumnak szánt épület Wátzonn, elég nagy és alkalmas; szép szeles udvara és kertye vagyon. Az Institutumot illető foglalatosságoknak elintézésére ki-rendeltetett K. Biztos Titt. *Almásy Antal* Ur, a' ki a' Ma-

gyar Siketnémak' javát igen szivénn hordozza, és az ő Institutumjoknak fel-állításánn hathatósan munkálkodik, már még előre meg tett volt némely ide kívántató készüléteket, és a' háznak fel-ofztatását is oly alkalmatoson elintézte, hogy *May Ur* is leg kissebb változtatást annak rajzolatjánn tenni, nem találta szükségesnek. — Mind ezek után, *May Director Ur*, és a' kétnevendékjei, Bétsbe tegnap előtt vizsza útoztak.

* *

Jelentések.

Tudván azt, melly szerentsétlen légyen a' *Falusi* nép, az ő meg romlott egéllége' vizsza szerzésében; úgy hogy sok ezerekre menő helységeknek nem hogy belső vagy seb orvos, de még csak borbély, a' fiats: fordítottam azért német nyelvből magyarra minden olvasni tudóknak ugyan, de főképpen a' Tiszt. papi rend' izamára egy *Falusi Orvos Pap* nevű könyvet, úgy mint a' melly hivatalu személyek, mind minden helységbe vannak, mind pedig hivatalyok szerént leg hamarább meg tudják a' betegeskedőt, és ugyan azért a' rendes Orvos el jöveteléig orvosolhattyák is. Ebbe meg vagynak a' kérdések is, mellyekkel a' beteget nyavajájáról tudakozzák; meg vagynak a' nyavajának meg esmertető jelei, és orvoslása módja, még pedig ahol lehet házi szerekkel, meg vagyon a' hólnak látsók' meg elevenítése módja, 's több illy tudni való szükséges dolgok. Ditséretére a' könyvnek elég légyen az, hogy kevés idő alatt Német Országban háromszor nyomtatódott ki. Az árra leszen 48 xr, mely előre fizetendő pénz' beszédése és frankon mentől hamarább Tatába való elküldése végett alázatosou meg kérem az itt mindjárt meg nevezendő Urakat, minden tiztől

egy nyomtatvány jutalmat ajánlván számokra. —
 Ó Buda T. T. Dobos István Prédikátor Ur. Debreczen T. T. Kóthi István Prof. Ur és a' Ns Collegium Seniora. Enyed T. T. Bodola János Prof. Ur — Gyöngyös T. T. Bonis János Ur — Győr T. Pater Pivarits Ur a' Ns Káptalan Káplánnya — Gyula T. T. Jubácz István Préd. Ur — Kalotza T. Pater Prof. Mészáros Ur — Kassa T. T. Mihályi Kovács István Ur — Ketskeméth N. N. Sáátor Péter fő Notarius Ur — Kisujfzallás Orvos Doktor T. Komlodi András Ur — Kolosvár T. T. Szathmári Pap Mihály Prof. Ur, vagy Orvos Doktor T. Intze Mihály Ur — Komárom T. T. Farkas János Préd. Ur — N. Körös T. T. Kovács József Préd. Ur — Lofontz T. T. Rátzkévi József Prof. Ur — Miskoltz a' Reform. Gymnás. T. T. Professora — Pápa Orvos Doktor T. Zsoldos Ur — S. Patak T. Kövi Sándor Prof. Ur — Ipoly Pásztor T. T. Sallai György Ur — Pest T. T. Báthori Gábor Préd. Ur — Peson T. T. Inhibitoris Ur — Soprony T. T. Rajts Prof. Ur — Szathmár N. N. Jenei Ur — Szeben T. T. Benkö Ferentz Ur — Szeged Orvos Doktor T. Sobaj Ur — Sziget T. T. Gáti István Ur — N. Várad T. T. Szaklányi Sigmund Ur — M. Vásárhely T. T. Zilaji Sám. Prof. Ur — H. M. Vásárhely T. Kiss Andás Ur — Veszprém N. Fejér János Ur Kereskedő. Az előre fizetett pénzt méltósnak a' beszélő Urak a' munka Írójához Zay Sámuel Urhoz Ns Komárom Vármegye Physicusához Tatába utalítani.

A' vad fáfránnak (németül Saflornak, deakul Carthamusnak) a' selyempozítóknak, 's materiáknak leg gyönyörűsegefebb veres, 's kiválthépen

rózsa színre való festésekre alkalmas voltát; sok kémiai próbák meg bizonyították. Egyiptomban önként, Európának néhány Országában pedig, a' magvainak földbe való vetése által nevedik és szaporittatik. Az Auszriai, nevezetesen a' Bécsi Fabrikánfok darab időtől fogva idegen Országokban, 's nagy árron szerették azt meg magoknak, 's minden esztendőben nagy summa pénzt küldöttek azért idegen tartományokba.

Az illy vad fáfrán termésére igen alkalmas a' mi Magy. Hazánk földje, és az ide való Fabrikánfok tapasztolások szerént, sokkal jobb 's alkalmasabb az idegen Országbelieknél. — Vajha tehát fel serkentetődnének kedves Hazánkfiain ezen vad safrannak bőven leendő termelésére, melly által az eddig idegen tartományokba küldetett nagy summa a' mi kedves Hazánkba vitetődne. — Idegen tényező plánta ez, és ha nem a' nap fényen, hanem árnyékos helyen szárasztatódik meg, leg szebb rózsaszintű a' posztóknak és selyemmátériáknak.

Két egy Társaságban lévő Bétsi kereskedő; úgymint *Stattler* és *Nagy József* Urak, arra ajánlják magokat, hogy akarmenyit vigyenek a' Pesti és Debretzeni Országos vásárokhöz hozzájuk; tsakhogy ne napfényen, hanem árnyékban száradtak legyenek azok, mindenkor készek lesznek meg venni. Nagy József Urak, a' ki Debretzeni születésű, könnyű leszen ott reá találni, a' Pesti vásárokhöz pedig a' külső városban, *Nahm* nevezetű kenyérsütő házában vagyon a' boltjuk.